

Kriminaliteta v Sloveniji leta 1981

(Po podatkih organov za notranje zadeve)

Pavle Čelik*

Sestavek razčlenjuje kazniva dejanja, ki so jih obravnavali delavci organov za notranje zadeve v SR Sloveniji od vstevši 1. decembra leta 1980 do vstevši 30. novembra 1981. leta. Podatki so vzeti iz gradiva »Statistični podatki o kriminaliteti 1981«, ki ga je izdal republiški sekretariat za notranje zadeve februarja letos in so uradni podatki o dejavnosti teh organov v preteklem (statističnem) letu pri zatiranju kriminalitete. V razčlembi je nekaj podatkov, ki niso zajeti v navedenem gradivu in jih je bilo treba dodatno dobiti na elektronskem računskem centru RSNZ SRS. Dobrnega dela podatkov o kriminaliteti namreč našeta publikacija ne vsebuje, saj bi bila sicer preobsežna.

Za razliko od dosedanjih razčlemb ta vsebuje kazniva dejanja zoper oborožene sile SFRJ (XX. poglavje KZ SFRJ), v poglavju o kaznivih dejanjih zoper varnost javnega prometa (XXI. poglavje KZ SRS) pa so izpuščena dejanja iz cestnega prometa, kajti to je že desetletja predmet posebne publikacije in izvzeto iz prikaza kriminalitete. Upoštevana tudi niso kazniva dejanja, ki so jih storili otroci, ter kazniva dejanja, ki so bila raziskana leta 1981, storjena pa prejšnja leta. Obseg zajetja podatkov je torej v bistvu enak kot prejšnja leta v podobnih razčlenitvah in so podatki po tej plati primerljivi, kajti obravnavani sta bili le 2 dejanji zoper oborožene sile SFRJ.

Razčlemba upošteva zlasti kriminaliteto po KZ SRS, ki pomeni bistveni del v primerjavi s kaznivimi dejanji po KZ SFRJ, po KZ drugih socialističnih republik in avtonomnih pokrajin ter po posebnih zveznih zakonih; ta dejanja so namreč po številu manj pomembna od prvih.

Večina podatkov se nanaša na vso republiko, določeni pa na območje občin, mest in uprav za notranje zadeve. Število občin, mest in uprav za notranje zadeve se v obravnavanem obdobju ni spremenilo.

I. Skupni podatki o kaznivih dejanjih leta 1981

Miličniki in kriminalisti so leta 1981 naznanili javnim tožilstvom v SR Sloveniji 32 375 kaznivih dejanj, kar je 3377 dejanj več kot leto prej ali povečanje za 11,6 odstotka. V naši republici so delavci v organih za notranje zadeve vodili enoten zapis kriminalitete od vstevši leta 1953 naprej. Iz njihovih podatkov za obdobje 29 let je

* Pavle Čelik, mag. sociologije, ravnatelj kadetske šole za miličnike, Ljubljana, Tacen.

Preglednica 1: Kazniva dejanja v Sloveniji leta 1981 po poglavjih kazenskih zakonov

Kazniva dejanja zoper	Šte- vilo	Od- stotek
— življenje in telo	1 736	5,4
— svoboščine in pravice človeka in občana	271	0,8
— samoupravljanje	19	0,1
— delovno razmerje in socialno varnost	93	0,3
— zakonsko zvezo, družino in mladino	136	0,4
— spolno nedotakljivost in moralo	324	1,0
— čast in dobro ime	64	0,2
— človekovo zdravje	14	0,0
— upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva	2 286	7,1
— družbeno in zasebno premoženje	24 570	75,9
— pravni promet	651	2,0
— uradno dolžnost in javna pooblastila	78	0,2
— pravosodje	151	0,5
— javni red in mir	575	1,8
— splošno varnost ljudi in premoženja	576	1,8
— varnost javnega prometa	132	0,4
Skupaj KZ SRS	31 676	97,9
— temelje social. samoupr. družbene ureditve in varnosti SFRJ	31	0,1
— človečnost in mednarodno pravo	5	0,0
— ugled SFRJ, tuje države in mednarodne organizacije	25	0,1
— gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga	248	0,7
— uradno dolžnost uradnih oseb v zveznih organih	7	0,0
— oborožene sile SFRJ	2	0,0
— varnost zračnega prometa	—	—
— druge družbene vrednote	284	0,9
— dogovor in združitev za izvrševanje KD, določenih z zveznim zakonom	—	—
Skupaj KZ SFRJ	602	1,9
KD po KZ drugih SR in SAP	25	0,1
KD po posebnih zveznih zakonih	72	0,2
Skupaj	32 375	100,0

razvidno, da je do podobnih velikih povečanj števila obravnavanih kaznivih dejanj prišlo še leta 1955, 1959, 1962, 1965 in 1971. Ožje rečeno, povečanje obsega kriminalitete leta 1981 je največje v zadnjem desetletju. Splošni podatki o kriminaliteti v Sloveniji leta 1981 so v preglednici 1.

Kako se je gibalo število kaznivih dejanj glede na kazenske zakone? Leta 1981 se je v primerjavi z letom 1980 povečalo število takih dejanj po KZ SRS in po KZ drugih SR in SAP, zmanjšalo pa se je število obravnavanih dejanj, ki so določena v KZ SFRJ in v posebnih zveznih zakonih.

V preglednici 1 je naštetih 27 poglavij oziroma vrst kaznivih dejanj. V primerjavi s prejšnjim letom se je leta 1981 število dejanj povečalo pri 13 poglavjih, zmanjšalo pri 11 poglavjih, pri 2 ni bilo zapisanega nobenega takega dejanja, 1 poglavje pa je v razčlembi na novo upoštevano. Najbolj se je povečalo število kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje, zoper splošno varnost ljudi in premoženja, zoper življenje in telo, zoper upravljanje družbenih sredstev in naravnih bogastev itd. Najbolj vidno pa je zmanjšanje kaznivih dejanj zoper javni red in mir, zoper pravni promet in podobno.

Po registru prebivalstva 30. junija 1981 je bilo v Sloveniji 1 917 469 prebivalcev,¹ kar je 16 261 več kot sredi leta 1980 ali povečanje za 0,9 odstotka. Število prebivalstva se je v tem času torej zvečalo za 0,9 odstotka, kriminaliteta pa za 11,6 odstotka; tudi v tem pogledu je to leto izjema v zadnjem desetletju, ko sta bili gibanji prebivalstva in kaznivih dejanj bolj »usklajeni«. Na 100 000 prebivalcev je prišlo povprečno 1688 kaznivih dejanj, leto poprej pa 1525; to pomeni, da se je kriminalitetno število precej zvečalo in je bilo največje v zadnjih 29 letih. Pri izračunu količnika kriminalitete nismo upoštevali začasnega podatka, da je bilo ob popisu prebivalstva dne 31. marca 1981 v Sloveniji 1 883 764² stalnih prebivalcev, in sicer zato ne, ker je bilo stanje prebivalcev sredi leta osnova za izračunavanje tega količnika v prejšnjih letih.

Posamezne uprave za notranje zadeve so obravnavale tole število kaznivih dejanj: Celje 4684, Koper 1690, Kranj 2642, Krško 964, Ljubljana mesto 7600, Ljubljana okolica 2498, Maribor 5801, Murska Sobota 1731, Nova Gorica 1274, Novo mesto 1497, Postojna 696, Slovenj Gradec 772 in Trbovlje 526 dejanj te vrste. Leta 1981

so v primerjavi z letom 1980 obravnavali več kaznivih dejanj v vseh upravah za notranje zadeve razen v upravi za notranje zadeve Novo mesto, kjer se je zmanjšalo za 116 primerov.

To leto so v mestu Ljubljani zapisali 6478 kaznivih dejanj, v Mariboru 2935, v Celju 1521, v Kranju 1039 in v Kopru 521 dejanj. Obseg kriminalitete se je v primerjavi z letom prej povečal v vseh petih mestih, najbolj v Kranju, in sicer za 481 dejanj. Skupno je bilo v teh mestih 12 494 dejanj, to je 1086 dejanj več kot leta 1981, kar pomeni 38,6 odstotka vse kriminalitete v naši republiki ali 0,7 odstotka manj kot leto prej.

Tako imenovana kriminalitetna ura je znašala eno kaznivo dejanje povprečno vsakih 16 minut, prejšnje leto pa vsakih 18 minut. Tudi ta podatek po svoje priča o zvečanju kriminalitete v primerjavi s prejšnjim letom.

V posameznih občinah so zapisali tole število kaznivih dejanj: Ajdovščina 98, Brežice 385, Celje 1811, Cerknica 137, Črnomelj 303, Domžale 684, Dravograd 79, Gornja Radgona 312, Grosuplje 380, Hrastnik 109, Idrija 143, Ilirska Bistrica 142, Izola 211, Jesenice 423, Kamnik 394, Kočevje 292, Koper 703, Kranj 1264, Krško 371, Laško 275, Lenart 264, Lendava 253, Litija 252, Ljubljana-Bežigrad 1057, Ljubljana-Center 2877, Ljubljana-Moste-Polje 1128, Ljubljana-Šiška 1023, Ljubljana-Vič-Rudnik 1336, Ljutomer 220, Logatec 122, Maribor 3984, Metlika 77, Mozirje 175, Murska Sobota 938, Nova Gorica 823, Novo mesto 930, Ormož 206, Piran 399, Postojna 413, Ptuj 1027, Radlje 238, Radovljica 532, Ravne 226, Ribnica 181, Sevnica 217, Sežana 351, Slovenj Gradec 222, Slovenska Bistrica 268, Slovenske Konjice 274, Šentjur pri Celju 328, Škofja Loka 288, Šmarje pri Jelšah 428, Tolmin 204, Trbovlje 290, Trebnje 160, Tržič 121, Velenje 859, Vrhnika 184, Zagorje 130, Žalec 504, za 350 dejanj pa se ni dalo natančneje ugotoviti kraja storitve.

Leta 1981 se je v primerjavi z letom 1980 povečalo število kaznivih dejanj v 48 občinah in zmanjšalo le v 12 občinah; te občine so: Ajdovščina, Črnomelj, Krško, Lendava, Ljubljana-Šiška, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Slovenska Bistrica, Trebnje, Vrhnika in Žalec.

II. Klasična kriminaliteta

Zapisovalci so leta 1981 uvrstili v splošno kriminaliteto 29 607 kaznivih dejanj, v gospodarsko 2691 dejanje in v politično 77 dejanj. Delež

¹ Mesečni statistični pregled SRS, str. II.

² Popit, str. 2.

splošne kriminalitete je dosegel 91,4 odstotka. To je malo več kot leto prej, ko je ta delež znašal 90,7 odstotka vse kriminalitete. Leta 1981 se je torej povečalo število kaznivih dejanj klasične kriminalitete, in tudi njen delež med vsemi dejanji, ki so predmet te obravnave.

Posebej bodo prikazane nekatere vrste splošne kriminalitete, in sicer po vrstnem redu glede na število primerov.

1. Kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje

Obravnavanih je bilo 24 570 kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje, in to je 3114 ali 14,5 odstotka več kot prejšnje leto. Ta dejanja so pomenila 75,9 odstotka vse kriminalitete in 83,0 odstotka vse klasične kriminalitete. V letu 1981 so premoženjska dejanja dosegla največji delež v celotni kriminaliteti v zadnjih 29 letih, odkar so podatki primerljivi. Družbeno premoženje je bilo oškodovano z 8102 dejanji, zasebno pa s 16 468 dejanji. Drugače rečeno, družbeno premoženje je bilo oškodovano v 33,0 odstotkov primerov, zasebno pa v 67,0 odstotkov primerov.

V posameznih upravah za notranje zadeve so zapisali to število dejanj: Celje 3488, Koper 1089, Kranj 2035, Krško 678, Ljubljana mesto 6538, Ljubljana okolica 1909, Maribor 4308, Murska Sobota 1093, Nova Gorica 942, Novo mesto 1074, Postojna 497, Slovenj Gradec 534 in Trbovlje 385.

a) Zapisanih je bilo 10 545 navadnih tatvin, in to 6085 v škodo zasebnega ter 4460 v škodo družbenega premoženja. Leta 1981 se je v primerjavi z letom prej število teh dejanj povečalo za 1114 primerov;

b) Vlomnih tatvin je bilo 5915, to je 896 primerov več kot leta 1980. V škodo družbenega premoženja jih je bilo 1510 in 4405 v škodo zasebnega.

c) Obravnavali so 194 velikih tatvin, od katerih jih je bilo 108 v škodo družbenega in 86 v škodo zasebnega premoženja. V primerjavi s prejšnjim letom se je število teh dejanj povečalo za 67 primerov.

č) Kriminalisti in miličniki so raziskali 133 drznih tatvin in to je 51 primerov več kot leta 1980. Družbeno premoženje je bilo oškodovano v 7 in zasebno premoženje v 126 primerih.

d) Obravnavanih je bilo 117 ropov in roparskih tatvin, prejšnje leto pa 147. Le 5 teh dejanj je

bilo v škodo družbenega premoženja, vsa druga pa so bila storjena zoper zasebno premoženje.

e) Bilo je 33 tatvin avtomobilov in to je isto število kot leto prej. Dve dejanji sta bili v škodo družbenega, vsa druga pa v škodo zasebnega premoženja.

f) Samo zasebno premoženje je bilo oškodovano s 643 žepnimi tatvinami, 976 tatvinami koles, 879 tatvinami koles z motorjem in 228 tatvinami motornih koles, trikoles in mopedov. V primerjavi z letom 1980 se je zmanjšalo število žepnih tatvin, število drugih dejanj te vrste pa se je v letu 1981 povečalo.

g) Ugotovljenih je bilo 876 odvzemov motornih vozil in to so 4 primeri več kot leto prej. Družbeno premoženje je bilo oškodovano v 95 primerih, v 881 primerih pa zasebno premoženje.

h) Obravnavali so 106 utaj, leto prej pa 66. V škodo družbenega premoženja je bilo storjenih 85 dejanj, v škodo zasebnega pa 21 dejanj.

i) Bilo je 1508 poškodovanj tuje stvari. Družbeno premoženje je bilo oškodovano v 587 primerih, zasebno premoženje pa v 921 primerih. Število teh dejanj se je leta 1981 v primerjavi z letom 1980 povečalo za 147 primerov.

j) Zapisali so 1504 goljufije, to je 202 dejanji več kot leto prej. V škodo družbenega premoženja je bilo 728, v škodo zasebnega premoženja pa 776 primerov.

k) Uradne osebe v organih za notranje zadeve so obravnavale 60 požigov, kar je 27 primerov manj kot leto prej. Štiri dejanja so bila na škodo družbenega, vsa druga pa v škodo zasebnega premoženja.

l) Bilo je 172 požarov iz malomarnosti, leto prej pa 85. V škodo družbenega premoženja je bilo 64 dejanj in 108 dejanj v škodo zasebnega premoženja.

m) Miličniki in kriminalisti so odkrili 307 primerov nezakonite vselitve, kar je 71 dejanj manj kot leta 1980.

n) Zapisali so še 22 primerov izsiljevanj, 17 primerov oderuštva, 336 dejanj prikrivanja in 2 poškodovanja ali uničenja stvari, ki so posebnega kulturnega ali zgodovinskega pomena, in naravnih znamenitosti. Leta 1981 se je v primerjavi z letom 1980 zmanjšalo le število poškodovanja ali uničenja stvari, število drugih dejanj pa se je povečalo ali je bilo enako.

Delavci v organih za notranje zadeve so skupaj z občani in delovnimi ljudmi raziskali 13 777 dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje ali 56,1 odstotka. Raziskanost nekaj značilnejših dejanj ali skupin dejanj je bila taka: tatvine

50,3 odstotka, velike tatvine 46,1 odstotka, ropi in roparske tatvine 70,1 odstotka, zatajitve 98,2 odstotka, odvzem motornega vozila 73,9 odstotka, goljufije 96,7 odstotka, poškodovanje tuje stvari 72,9 odstotka, požigi 66,7 odstotka, izsiljevanje 95,5 odstotka. Raziskane so bile vse nezakonite vselitve, oderuštva in prikrievanja.

2. Kazniva dejanja zoper življenje in telo

Kazniva dejanja zoper življenje in telo so po številu druga v skupini splošne kriminalitete. Leta 1981 so jih zapisali 1736. V primerjavi z letom 1980 se je število teh dejanj povečalo za 97 primerov ali za 5,9 odstotka. Ta dejanja so pomenila 5,4 odstotka vse in 5,9 odstotka splošne kriminalitete.

Zapisali so 38 umorov, 38 poskusov umorov, 13 umorov iz malomarnosti, 5 detomorov, 380 posebno hudih in hudih telesnih poškodb, 912 lahkkih telesnih poškodb in 350 drugih dejanj. Leta 1981 se je v primerjavi z letom 1980 povečalo število umorov, umorov iz malomarnosti in vseh vrst telesnih poškodb, število drugih primerov pa se je zmanjšalo. Ni bilo nobenega uboja na mah.

Po posameznih upravah za notranje zadeve so zapisali toliko dejanj te vrste: Celje 332, Koper 43, Kranj 86, Krško 97, Ljubljana mesto 155, Ljubljana okolica 121, Maribor 417, Murska Sobota 178, Nova Gorica 47, Novo mesto 146, Postojna 30, Slovenj Gradec 56 in Trbovlje 28.

Odkriti so bili storilci 1725 teh dejanj, neraziskanih pa je ostalo le 0,6 odstotka kriminalitete zoper življenje in telo. Miličniki in kriminalisti niso uspeli raziskati 7 lahkkih telesnih poškodb ter 4 posebno hudih in hudih telesnih poškodb.

3. Kazniva dejanja zoper pravni promet

Obravnavanih je bilo 651 kaznivih dejanj zoper pravni promet ali 49 manj kot leta 1980, to je zmanjšanje za 7,0 odstotkov. Njihov delež v vsej kriminaliteti je znašal 2,0 odstotka, v splošni kriminaliteti pa 2,2 odstotka. Med temi dejanji je bilo 616 primerov ponarejanja listin in 35 drugih dejanj.

Uprave za notranje zadeve so obravnavale toliko kaznivih dejanj: Celje 76, Koper 51, Kranj 84, Krško 9, Ljubljana mesto 136, Ljubljana okolica 50, Maribor 125, Murska Sobota 26, Nova

Gorica 26, Novo mesto 25, Postojna 14, Slovenj Gradec 21 in Trbovlje 8.

Miličniki in kriminalisti so sami ali v sodelovanju z nosilci družbene samozaščite odkrili storilce 634 teh dejanj. Neraziskanih je ostalo 2,6 odstotka kaznivih dejanj zoper pravni promet. Niso uspeli raziskati 17 primerov ponarejanja listin.

4. Kazniva dejanja zoper splošno varnost ljudi in premoženja

Delavci v organih za notranje zadeve v naši republici so leta 1981 obravnavali 576 kaznivih dejanj iz 20. poglavja KZ SRS. Leto prej je bilo 138 teh dejanj manj ali zmanjšanje za 23,9 odstotka. Pomenila so 1,8 odstotka vse in 1,9 odstotka splošne kriminalitete; oba ta deleža sta malo večja kot leto prej. Bilo je 171 primerov povzročitve splošne nevarnosti, 172 požarov iz malomarnosti, 78 primerov povzročitve nevarnosti na deloviščih, 82 hudih kaznivih dejanj zoper splošno varnost, 16 dejanj onesnaženja in uničenja človekovega življenjskega okolja ter 57 drugih dejanj. Leta 1981 se je v primerjavi z letom 1980 zmanjšalo število hudih kaznivih dejanj zoper splošno varnost ljudi in premoženja, število vseh drugih dejanj pa se je povečalo.

Uprave za notranje zadeve so zapisale to število primerov: Celje 128, Koper 28, Kranj 31, Krško 22, Ljubljana mesto 84, Ljubljana okolica 37, Maribor 85, Murska Sobota 46, Nova Gorica 23, Novo mesto 52, Postojna 20, Slovenj Gradec 13 in Trbovlje 7.

Raziskali so 558 teh dejanj. To pomeni, da jih je ostalo neraziskanih le 3,1 odstotka. Neraziskana so ostala 3 dejanja povzročitve splošne nevarnosti, 8 požarov iz malomarnosti, 2 dejanji onesnaženja in uničenja človekovega življenjskega okolja, 1 dejanje povzročitve nevarnosti na deloviščih in 4 druga kazniva dejanja iz tega poglavja KZ SRS. To poglavje KZ SRS je bilo po številu dejanj leta 1980 na petem mestu med splošno kriminaliteto, leta 1981 pa na četrtem mestu.

5. Kazniva dejanja zoper javni red in mir

Miličniki in kriminalisti so leta 1981 zapisali 575 kaznivih dejanj zoper javni red in mir, to je 45 dejanj manj kot leto prej ali zmanjšanje za 7,3 odstotka. Pomenila so 1,8 odstotka vse kriminalitete ali 1,9 odstotka splošne kriminali-

tete. Po številu dejanj je bilo to poglavje KZ SRS leta 1980 na četrtem mestu med splošno kriminaliteto, leta 1981 pa se je pomaknilo na peto mesto.

Bilo je 335 dejanj nasilniškega vedenja, 78 primerov napada na uradno osebo, ko je ta opravljala naloge varnosti, 59 primerov preprečitve uradnega dejanja uradni osebi, 41 primerov lažnega izdajanja za uradno osebo, 11 primerov širjenja lažnih vesti, 2 primera sodelovanja v skupini, ki je preprečila uradno dejanje uradni osebi, 3 primeri igranja na srečo in 46 drugih dejanj. V primerjavi z letom prej se je povečalo le število kaznivih dejanj lažnega izdajanja za uradno osebo, število drugih primerov pa se je zmanjšalo.

Uprave za notranje zadeve so zapisale tole število dejanj iz 19. poglavja KZ SRS: Celje 35, Koper 14, Kranj 58, Krško 12, Ljubljana mesto 104, Ljubljana okolica 60, Maribor 103, Murska Sobota 72, Nova Gorica 23, Novo mesto 16, Postojna 14, Slovenj Gradec 33 in Trbovlje 31.

Uspeli so odkriti 567 teh dejanj. To pomeni, da je ostalo neraziskano le 1,3 odstotka te kriminalitete.

6. Kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost in moralo

Zapisali so 324 kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost in moralo, to je 66 dejanj več kot leto prej ali povečanje za 25,6 odstotka. Obseg teh primerov je pomenil 1,0 odstotka vse kriminalitete in 1,1 odstotka splošne kriminalitete v Sloveniji.

Bilo je 96 posilstev in 93 poskusov tega dejanja, 22 primerov spolnega nasilja, 8 kršitev spolne nedotakljivosti z zlorabo položaja in 105 drugih dejanj iz 11. poglavja KZ SRS. Leta 1981 se je v primerjavi z letom 1980 povečalo število vseh vrst teh dejanj.

Po posameznih upravah za notranje zadeve je bilo toliko kaznivih dejanj: Celje 80, Koper 4, Kranj 25, Krško 15, Ljubljana mesto 48, Ljubljana okolica 19, Maribor 54, Murska Sobota 22, Nova Gorica 13, Novo mesto 15, Postojna 4, Slovenj Gradec 14 in Trbovlje 11.

Raziskanost te vrste kaznivih dejanj je dosegla 297 primerov ali 91,7 odstotka. Delavci v organih za notranje zadeve niso uspeli odkriti storilcev 7 posilstev, 17 poskusov posilstva in 3 primere spolnega nasilja.

7. Kazniva dejanja zoper svoboščine in pravice človeka in občana

Leta 1981 so zapisali 271 kaznivih dejanj zoper svoboščine in pravice človeka in občana, to je 62 primerov več kot leto prej ali povečanje za 29,7 odstotka. Delež teh kaznivih dejanj v vsej kriminaliteti je znašal 0,8 odstotka, v splošni kriminaliteti pa 0,9 odstotka.

Posamezne uprave za notranje zadeve so obravnavale tole število takih dejanj: Celje 58, Koper 12, Kranj 11, Krško 7, Ljubljana mesto 18, Ljubljana okolica 21, Maribor 57, Murska Sobota 25, Nova Gorica 15, Novo mesto 12, Postojna 10, Slovenj Gradec 13 in Trbovlje 12.

Neraziskanih je ostalo 9 dejanj. To pomeni, da je raziskanost dosegla 96,7 odstotka.

8. Kazniva dejanja zoper pravosodje

Obravnavanih je bilo 151 kaznivih dejanj zoper pravosodje, to je 34 primerov manj kot prejšnje leto ali 18,4 odstotka manj. Pomenila so 0,5 odstotka vse kriminalitete in 0,5 odstotka splošne kriminalitete.

Zapisali so 126 krivih ovadb in 25 drugih primerov.

V upravah za notranje zadeve so obravnavali toliko kaznivih dejanj: Celje 22, Koper 4, Kranj 14, Krško 7, Ljubljana mesto 24, Ljubljana okolica 10, Maribor 26, Murska Sobota 13, Nova Gorica 4, Novo mesto 11, Postojna 6, Slovenj Gradec 7 in Trbovlje 3.

Miličnikom in kriminalistom je uspelo, da so odkrili storilce vseh teh dejanj.

9. Kazniva dejanja zoper zakonsko zvezo, družino in mladino

Miličniki in kriminalisti so raziskovali 136 kaznivih dejanj zoper zakonsko zvezo, družino in mladino, ki so se po številu uvrstila na deveto mesto med kaznivimi dejanji iz KZ SRS. Leta 1980 je bilo 129 takih dejanj ali 5,1 odstotka manj kot leta 1981. Pomenila so 0,4 odstotka vse in 0,5 odstotka splošne kriminalitete.

Uprave za notranje zadeve so obravnavale to število dejanj: Celje 19, Koper 2, Kranj 6, Krško 3, Ljubljana mesto 12, Ljubljana okolica 9, Maribor 53, Murska Sobota 15, Nova Gorica 2, Novo mesto 8, Postojna ni zapisala nobenega primera, Slovenj Gradec 4 in Trbovlje 3.

Raziskali so vsa ta dejanja.

10. Kazniva dejanja zoper varnost javnega prometa

Med kaznivimi dejanji iz KZ SRS velja omeniti še tista zoper varnost javnega prometa; leta 1981 so jih zapisali 132, prejšnje leto pa 148 ali 12,1 odstotka več. Delež teh dejanj v vsej kriminaliteti je bil 0,4 odstotka, enako tudi v splošni kriminaliteti.

Bilo je 53 kaznivih dejanj ogrožanja javnega prometa, 30 dejanj ogrožanja varnosti prometa z nevarnim dejanjem ali sredstvom, 4 primeri nevestnega nadzorovanja javnega prometa, 11 hudih kaznivih dejanj zoper varnost javnega prometa in 34 drugih primerov.

V upravah za notranje zadeve so zapisali toliko kaznivih dejanj: Celje 20, Koper 9, Kranj 13, Krško 23, Ljubljana mesto 5, Ljubljana okolica 11, Maribor 29, Murska Sobota 10, Nova Gorica 2, Novo mesto 2, Postojna 3, Slovenj Gradec 4 in Trbovlje 1.

Raziskali so 129 teh dejanj, neraziskanih pa je ostalo 2,2 odstotka primerov.

11. Kazniva dejanja zoper druge družbene vrednote

Med kaznivimi dejanji iz KZ SFRJ bomo omenili le 22. poglavje, ki vsebuje dejanja zoper druge družbene vrednote. Leta 1981 je bilo 284 takih dejanj, 38 dejanj manj kot leto prej ali 11,8 odstotka manj. Pomenila so 0,9 odstotka vse kriminalitete.

Bilo je 92 dejanj neupravičene proizvodnje in prometa z mamili, 63 dejanj omogočanja uživanja mamil in 129 primerov prepovedanega prehoda čez državno mejo.

Posamezne uprave za notranje zadeve so obravnavale tole število takih dejanj: Celje 14, Koper 130, Kranj 8, Ljubljana mesto 53, Ljubljana okolica 9, Maribor 18, Murska Sobota 6, Nova Gorica 41, Novo mesto 2 in Trbovlje 3, druge UNZ pa niso zapisale nobenega takega kaznivega dejanja.

Neraziskano je ostalo kaznivo dejanje neupravičene proizvodnje in prometa z mamili; neraziskanost je torej dosegla 99,7 odstotka.

III. Gospodarska kriminaliteta

Miličniki in kriminalisti so leta 1981 obravnavali 2691 kaznivih dejanj gospodarske kriminalitete, kar je 8,3 odstotka vse kriminalitete v

Sloveniji. V primerjavi z letom 1980 se je število teh dejanj povečalo za 109 primerov ali za 4,2 odstotka. V to zvrst kriminala so uvrstili dve poglavji iz KZ SRS, in sicer kazniva dejanja zoper upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva ter zoper uradno dolžnost in javna pooblastila ter dve poglavji iz KZ SFRJ (zoper gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga ter zoper uradno dolžnost uradnih oseb v zveznih organih), 72 primerov pa je bilo po posebnih kaznivih zakonih. To pomeni, da so bila šteta ista kazniva dejanja kot doslej in so podatki primerljivi s podatki iz prejšnjih let.

Delavci v organih za notranje zadeve so ugotovili 1418 teh dejanj ali 52,7 odstotka, oškodovane organizacije 892 dejanj ali 33,2 odstotka, oškodovani občani 160 primerov ali 5,9 odstotka, neoškodovani občani 77 dejanj ali 2,9 odstotka, neoškodovane organizacije 62 primerov ali 2,3 odstotka, delavci službe družbenega knjigovodstva in drugih inšpekcijskih organov 27 dejanj ali 1,0 odstotek, na druge načine pa je bilo odkritih 55 primerov ali 2,2 odstotka. V primerjavi z letom prej se je leta 1981 pri odkrivanju teh dejanj povečal delež neoškodovanih organizacij ter oškodovanih občanov, zmanjšal se je delež inšpekcijskih organov in drugih načinov odkrivanja, deleži delavcev ONZ, oškodovanih organizacij ter neoškodovanih občanov pa so ostali enaki.

Ni odveč, če navedemo tudi, koliko teh dejanj je bilo v posameznih panogah dejavnosti. V posamezni panogi so zapisali tole število dejanj: notranja trgovina 371, banke 277, družbenopolitične organizacije, družbenopolitične skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in društva 239, industrija in rudarstvo 234, promet in zveze 190, gostinstvo in turizem 142, gradbeništvo 140, kmetijstvo in ribištvo 138, gozdarstvo 114, stanovanjska in komunalna dejavnost 90, šolstvo, kultura in znanost 53, obrt 39, zdravstvo in socialno varstvo 34, vodno gospodarstvo 11, zunanja trgovina 10 ter drugod 609.

Posamezne uprave za notranje zadeve so obravnavale tole število gospodarskih kaznivih dejanj: Celje 379, Koper 285, Kranj 252, Krško 84, Ljubljana mesto 381, Ljubljana okolica 223, Maribor 482, Murska Sobota 207, Nova Gorica 103, Novo mesto 118, Postojna 89, Slovenj Gradec 58 in Trbovlje 30.

Javnim tožilstvom so ovadili 2379 osumljencev ali 271 oseb več kot leto prej, to je povečanje za 12,9 odstotka.

1. Kazniva dejanja zoper upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva

Zapisali so 2286 kaznivih dejanj zoper upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva, ki so pomenila 7,1 odstotka vse kriminalitete ali 84,9 odstotka gospodarske kriminalitete. Leta 1981 se je v primerjavi z letom 1980 povečalo število teh dejanj za 161 primerov ali za 7,6 odstotka.

Največ je bilo teh dejanj: 447 poneverb, 291 ponareditev ali uničenj poslovnih listin, 268 gozdnih tatvin, 250 zlorab položaja ali pravic odgovorne osebe, 182 primerov prepovedane trgovine, 174 neupravičenih uporab, 122 posebnih primerov goljufije, 100 primerov nevestnega gospodarjenja, 94 primerov grabeža, 69 zatajitev davščin in drugih družbenih dajatev, 59 dejanj nezakonitega lova, 50 dejanj nevestnega ravnanja z zaupanim družbenim premoženjem itd.

Posamezne uprave za notranje zadeve so obravnavale tole število dejanj: Celje 303, Koper 271, Kranj 170, Krško 81, Ljubljana mesto 307, Ljubljana okolica 211, Maribor 430, Murska Sobota 166, Nova Gorica 80, Novo mesto 104, Postojna 80, Slovenj Gradec 55 in Trbovlje 28.

Raziskali so 2239 teh dejanj, neraziskanih pa je ostalo 47 primerov ali 2,0 odstotka. Neraziskanih je ostalo 39 gozdnih tatvin, 7 primerov nezakonitega lova in 1 primer uničevanja gozdov.

2. Kazniva dejanja zoper gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga

Kriminalisti in miličniki so leta 1981 v Sloveniji obravnavali 248 kaznivih dejanj zoper gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga. Leto prej je bilo 13 primerov več ali 5,2 odstotka. Dejanja te vrste so pomenila 0,7 odstotka vse in 9,2 odstotka gospodarske kriminalitete.

Zapisali so 182 primerov izdaje nekritega čeka, 50 dejanj kupčevanja z zlatim denarjem, tujo valuto in devizami, 7 dejanj ponarejanja denarja, 5 primerov neupravičenega posredovanja ali zastopanja v zunanjetrgovinskem poslovanju, 2 primera ponareditve vrednotnic in 2 drugi dejanji.

V posameznih upravah za notranje zadeve so zapisali tole število dejanj: Celje 61, Koper 8, Kranj 64, Krško 3, Ljubljana mesto 54, Ljubljana okolica 3, Maribor 26, Murska Sobota 6, Nova Gorica 8, Novo mesto 7, Postojna 5, Slovenj Gradec 1 in Trbovlje 2.

Odkrili so storilce 244 teh kaznivih dejanj, torej je neraziskanost dosegla 1,6 odstotka. Neraziskani so ostali 3 primeri ponarejanja denarja in 1 dejanje izdaje nepokritega čeka.

3. Kazniva dejanja zoper uradno dolžnost in javna pooblastila

Bilo je 78 kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost in javna pooblastila. Pomenila so 0,2 odstotka vse ter 2,9 odstotka gospodarske kriminalitete. Ugotovljeno je bilo 1 kaznivo dejanje več kot leto prej.

Med temi dejanji je bilo 21 primerov dajanja podkupnin, 17 primerov zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic, 13 primerov ponareditve ali uničenja uradne listine, knjige ali spisa, 9 primerov grdega ravnanja z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic, 8 dejanj nevestnega dela v službi itd.

Na območju uprav za notranje zadeve je bilo toliko teh dejanj: Celje 13, Koper 3, Kranj 7, Ljubljana mesto 1, Ljubljana okolica 9, Maribor 15, Murska Sobota 15, Nova Gorica 4, Novo mesto 6, Postojna 4 in Slovenj Gradec 1, v Krškem in Trbovljah pa niso obravnavali nobenega takega primera.

Delavci v organih za notranje zadeve so raziskali vsa ta kazniva dejanja.

4. Kazniva dejanja uradnih oseb v zveznih organih zoper uradno dolžnost

Zapisanih je bilo 7 kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost uradnih oseb v zveznih organih, leto prej pa 12. Obravnavali so 3 primere zlorabe uradnega položaja, 1 goljufijo v službi in 3 druga dejanja.

Obravnavale so jih te uprave za notranje zadeve: Celje 1, Koper 2, Kranj 1, Ljubljana mesto 1, Murska Sobota 1 in Slovenj Gradec 1.

Raziskali so vsa ta kazniva dejanja.

IV. Odkrivanje kaznivih dejanj in storilcev

V tem poglavju bodo navedeni nekateri podatki o vlogi posameznikov dejavnikov družbene samozaščite pri odkrivanju kaznivih dejanj in storilcev. Podani bodo tovrstni podatki tudi za uprave za notranje zadeve in občine.

1. Okrivanje kaznivih dejanj

Vloga raznih nosilcev družbene samozaščite pri odkrivanju kaznivih dejanj je bila različna. Na prvem mestu so bili sami oškodovani občani, ki so odkrili in naznanili 16 086 kaznivih dejanj, to je 49,7 odstotka. Za njimi so oškodovane organizacije in skupnosti, ki so odkrile 6827 primerov ali 21,6 odstotka. Delavci v organih za notranje zadeve so odkrili 6405 dejanj ali 19,8 odstotka. Neoškodovane organizacije in organi ter skupnosti so naznanile 2744 dejanj ali 8,5 odstotka. Inšpekcije so odkrile 57 dejanj ali 0,2 odstotka, 256 dejanj pa je bilo odkritih na druge načine. V primerjavi z letom 1980 so leta 1981 pokazali večji uspeh pri odkrivanju kriminalitete sami oškodovani občani ter neoškodovane organizacije in organi ter skupnosti, enako uspešne so bile oškodovane organizacije in organi, drugi pa so bili manj uspešni.

Opaziti je moč značilne razlike v vlogi oziroma deležu teh dejavnikov pri odkrivanju različnih vrst kaznivih dejanj. Ta »naznanljivost« je seveda odvisna od številnih okoliščin in vzrokov, ki jih na tem mestu ne gre obravnavati. Navedimo le primer, da so delavci v organih za notranje zadeve odkrili 37,7 odstotka kaznivih dejanj zoper javni red in mir ter 14,2 odstotka kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje.

2. Odkrivanje storilcev kaznivih dejanj

Storilci 12 348 kaznivih dejanj so bili znani že od trenutka, ko je bilo dejanje naznanjeno državnim organom. Torej je bilo 38,1 odstotka kriminalitete leta 1981 v Sloveniji »raziskane« že takoj na začetku delovanja delavcev v organih za notranje zadeve. Slednji so svojo pozornost usmerili v storilce 20 027 kaznivih dejanj, kjer storilec ni bil znan, ko so izvedeli za dejanje; to je pomenilo 61,9 odstotka vse kriminalitete, leta 1980 pa je tak delež znašal 59,9 odstotka. Lahko bi torej rekli, da so bile raziskovalne naloge kriminalistov in miličnikov leta 1981 težje kot leto prej, saj je bilo na začetku njihovega delovanja na tem področju več storilcev kaznivih dejanj neznanih.

Ko so odkrivali storilce za 20 027 kaznivih dejanj, jim je uspelo ugotoviti osumljence za 9082 dejanj, za 10 945 dejanj pa jim to ni uspelo. Kriminalisti in miličniki so torej uspeli raziskati 45,3 odstotka kaznivih dejanj, katerih storilci

niso bili znani ob samem odkritju dejanja. To je 28,1 odstotka vse kriminalitete.

Tem 9082 kaznivim dejanjem smo prišteli še 12 348 dejanj, katerih storilci so bili znani že ob odkritju dejanj, in dobimo skupno vsoto raziskanih dejanj leta 1981; dosegla je 21 430 primerov ali 66,2 odstotka vse kriminalitete.

Iz vseh teh prikazov lahko sklepamo, da so bili dejavniki družbene samozaščite leta 1981 pri raziskovanju kriminalitete manj uspešni kot prejšnje leto.

Podobno, kot smo razčlenili, kdo je ugotovil kaznivo dejanje, bomo na kratko prikazali podatke o tem, kateri dejavniki so bili udeleženi pri odkrivanju storilcev kaznivih dejanj. Leta 1981 je bilo ovadenih pristojnim javnim tožilstvom v celoti 27 021 osumljencev, to je 1390 oseb več kot leto prej ali 5,4 odstotka več. Med temi osebami je bilo 14 298 osumljencev, ki so bili znani že takoj ob odkritju kaznivega dejanja; to pomeni, da je bilo 52,9 odstotka vseh osumljencev znanih že takoj na začetku.

Strokovni napor nosilcev družbene samozaščite, zlasti delavcev v organih za notranje zadeve, so bili usmerjeni v odkrivanje 12 723 oseb ali 47,1 odstotka vseh osumljencev. Delež raznih dejavnikov pri odkrivanju teh oseb je bil takšen: oškodovani občani 141 oseb (1,1 odstotka), neoškodovani občani 45 oseb (0,4 odstotka), inšpekcijski organi 12 oseb (0,1 odstotka), organizirane oblike družbene samozaščite 65 osumljencev (0,5 odstotka), drugi 15 oseb (1,1 odstotka) in delavci v organih za notranje zadeve 12 445 (97,8 odstotka). Leta 1981 se je v primerjavi z letom 1980 zmanjšal delež vseh dejavnikov odkrivanje osumljencev, povečal se je le delež miličnikov in kriminalistov.

Delavci v organih za notranje zadeve so odkrili 12 445 oseb. To je pomenilo 97,8 odstotka vseh oseb, ki niso bile znane ob odkritju kaznivih dejanj, ter 46,1 odstotka vseh osumljencev. Leto prej je bil delež teh poklicnih varnostnih delavcev 96,1 odstotka oziroma 47,3 odstotka. Miličniki so odkrili 8984 osumljencev, kriminalisti pa 3461 oseb; delež prvih je pomenil 72,2 odstotka, drugih pa 27,8 odstotka.

3. Raziskanost kriminalitete po občinah in pokrajinah

Sedaj bomo prikazali, kolikšen odstotek kaznivih dejanj je ostal neraziskanih na območju posamezne uprave za notranje zadeve in občine.

Upoštevana bodo vsa raziskana dejanja, ne glede na to, kdo jih je raziskal in kdaj.

Odstotek neraziskanih kaznivih dejanj na območju posamezne uprave za notranje zadeve je bil tak: Celje 34,9 odstotka, Koper 29,5 odstotka, Kranj 36,6 odstotka, Krško 26,3 odstotka, Ljubljana mesto 41,6 odstotka, Ljubljana okolica 32,8 odstotka, Maribor 32,2 odstotka, Murska Sobota 29,3 odstotka, Nova Gorica 27,3 odstotka, Novo mesto 26,8 odstotka, Postojna 28,5 odstotka, Slovenj Gradec 21,5 odstotka in Trbovlje 20,5 odstotka. Po vseh upravah za notranje zadeve je bil delež neraziskanih kaznivih dejanj leta 1981 večji kot leto prej. Neraziskanost se je zvečala zlasti na nekaj upravah, kot so Trbovlje, Slovenj Gradec in Ljubljana mesto.

Delež neraziskanih kaznivih dejanj na območju posamezne občine je bil tak: Ajdovščina 8,5 odstotka, Brežice 23,8 odstotka, Celje 46,5 odstotka, Cerknica 33,3 odstotka, Črnomelj 26,8 odstotka, Domžale 38,2 odstotka, Dravograd 27,1 odstotka, Gornja Radgona 26,4 odstotka, Grosuplje 25,3 odstotka, Hrastnik 26,3 odstotka, Idrija 10,3 odstotka, Ilirska Bistrica 19,0 odstotka, Izola 36,1 odstotka, Jesenice 23,5 odstotka, Kamnik 39,8 odstotka, Kočevje 35,5 odstotka, Koper 28,9 odstotka, Kranj 41,3 odstotka, Krško 33,2 odstotka, Laško 28,9 odstotka, Lenart v Slovenskih goricah 35,3 odstotka, Lendava 26,5 odstotka, Litija 24,3 odstotka, Ljubljana-Bežigrad 50,1 odstotka, Ljubljana-Center 47,6 odstotka, Ljubljana-Moste-Polje 29,8 odstotka, Ljubljana-Šiška 33,3 odstotka, Ljubljana-Vič-Rudnik 39,0 odstotka, Ljutomer 28,2 odstotka, Logatec 18,0 odstotka, Maribor 32,4 odstotka, Metlika 30,4 odstotka, Mozirje 24,6 odstotka, Murska Sobota 29,2 odstotka, Nova Gorica 37,4 odstotka, Novo mesto 27,4 odstotka, Ormož 22,1 odstotka, Piran 38,8 odstotka, Postojna 30,0 odstotka, Ptuj 31,5 odstotka, Radlje ob Dravi 20,1 odstotka, Radovljica 36,6 odstotka, Ravne na Koroškem 25,2 odstotka, Ribnica 22,0 odstotka, Sevnica 18,0 odstotka, Sežana 18,0 odstotka, Slovenj Gradec 14,7 odstotka, Slovenska Bistrica 24,0 odstotka, Slovenske Konjice 28,8 odstotka, Šentjur pri Celju 20,9 odstotka, Škofja Loka 33,9 odstotka, Šmarje pri Jelšah 35,5 odstotka, Tolmin 6,8 odstotka, Trbovlje 16,8 odstotka, Trebnje 23,8 odstotka, Tržič 34,4 odstotka, Velenje 17,9 odstotka, Vrhnika 29,7 odstotka, Zagorje ob Savi 19,7 odstotka in Žalec 36,0 odstotka. Neraziskanih je ostalo 15,4 odstotka kaznivih dejanj, ki so se zgodila na drugih ali na neugotovljenih krajih.

V 51 občinah je bil leta 1981 delež neraziskanih kaznivih dejanj večji kot leta 1980. Leta 1981 je bil v primerjavi z letom 1980 ta odstotek večji zlasti v nekaj občinah, kot so Ilirska Bistrica, Ljubljana-Vič-Rudnik, Slovenska Bistrica in Slovenske Konjice. Delež neraziskanih dejanj se je to leto zmanjšal le v 9 občinah, in to so Brežice, Cerknica, Idrija, Koper, Logatec, Ormož, Sevnica, Šentjur pri Celju in Tolmin.

V. Podatki o osumljencih

Leta 1981 so delavci v organih za notranje zadeve v Sloveniji osumili 27 021 oseb, da so storile kazniva dejanja, in so jih zato ovadili javnim tožilstvom. Med osumljenci je bilo 13 236 oseb obravnavanih enkrat, 2030 oseb dvakrat, 602 osebi trikrat, 306 oseb štirikrat, 155 oseb petkrat, 104 osebe šestkrat, 76 oseb sedemkrat, 68 oseb osemkrat, 270 oseb pa je bilo v postopkih devetkrat ali več. Zapisali so 16 847 različnih osumljencev, in to je 1448 oseb več kot leta 1980 ali povečanje za 9,4 odstotka.

1. Splošni podatki o osumljencih

Na področju posamezne uprave za notranje zadeve so zapisali tole število osumljencev, ne glede na to, kolikokrat so bili v postopku: Celje 3793, Koper 1674, Kranj 2119, Krško 895, Ljubljana-mesto 5515, Ljubljana-okolica 2101, Maribor 4975, Murska Sobota 1464, Nova Gorica 1266, Novo mesto 1353, Postojna 646, Slovenj Gradec 740 in Trbovlje 480. Leta 1981 se je v primerjavi z letom 1980 povečalo število zapisanih osumljencev na območju 11 uprav za notranje zadeve; le na območju uprav za notranje zadeve Ljubljana-mesto in Novo mesto je bilo osumljencev manj.

Miličniki in kriminalisti so zapisali tudi položaj v poklicu, ki so ga imeli osumljenci v času, ko so jih obravnavali zaradi kaznivih dejanj. Največ je bilo delavcev, in sicer 12 162 ali 45,0 odstotka vseh osumljencev, nato sledijo posamezne kategorije takole: nezaposleni 6710 ali 24,8 odstotka, vajenci, dijaki in študenti 3013 ali 11,1 odstotka, uslužbenci 1726 ali 6,4 odstotka, obrtniki 849 ali 3,1 odstotka, kmetje 511 ali 1,9 odstotka, gospodinje 307 ali 1,1 odstotka in drugi 1736 ali 6,6 odstotka. Leta 1981 se je v primerjavi z letom 1980 povečal delež obrtnikov, kmetov in vajencev, dijakov in študentov, deleži drugih skupin so se zmanjšali, medtem ko je delež delavcev ostal enak kot prejšnje leto.

Rečeno je bilo, da so zapisali 16 847 različnih osumljencev, in med njimi je bilo 2709 oseb prej že kaznovanih, kar je 16,1 odstotka. Bilo je 1645 oseb, ki so bile prej enkrat kaznovane, 691 oseb dvakrat in 373 oseb trikrat ali celo večkrat. Zapisovalci so ugotovili, da je bilo med ponavljalci 549 takih, ki so bili že prej kaznovani za enako kaznivo dejanje, in to pomeni, da je delež posebnih ponavljalcev dosegel 20,3 odstotka.

Po starosti smo vseh 27 021 storilcev razdelili v 4 starostne skupine. V skupini od 14 do 18 let je bilo 5273 oseb (19,5 odstotka), v skupini od 18 do 25 let je bilo 9545 oseb (35,3 odstotka), v skupini od 25 do 45 let je bilo 9744 oseb, (36,1 odstotka) in v skupino nad 45 let starih oseb se je uvrstilo 2459 osumljencev (9,1 odstotka).

Ne bo odveč navesti podatkov, kje so se osumljenci rodili. Na območju tiste UNZ, kjer tudi prebivajo, se je rodilo 12 774 osumljencev ali 47,3 odstotka, v drugih krajih Slovenije se je rodilo 5740 oseb ali 21,2 odstotka, v drugih socialističnih republikah in avtonomnih pokrajinah je bilo rojenih 7394 oseb ali 27,4 odstotka, v tujini je bilo rojenih 523 oseb ali 1,9 odstotka, za 590 oseb ali 2,2 odstotka pa niso znani taki podatki.

Celo 21 184 osumljencev (78,8 odstotka) je stanovalo na območju tiste UNZ, kjer so storili kaznivo dejanje, v drugih krajih Slovenije je prebivalo 2014 oseb (7,5 odstotka), v drugih republikah in avtonomnih pokrajinah je živel 2413 oseb (8,9 odstotka), 353 oseb (1,3 odstotka) je prebivalo v tujini in 957 osumljencev (3,5 odstotka) je bilo brez bivališča.

Zapisovalci so ugotovili, da je bil nagib storilcev za storitev kaznivih dejanj tak: koristoljubje 18 237, maščevanje ali sovraštvo 1700, osebna uveljavitev 631, spolnost 323, užaljenost ali prizadetost 313, ljubosumje 97, politično prepričanje 89, škodoželjnost 75, bolezen 47, korist za organizacijo združenega dela 39, sramotitev žrtve 20, za 5450 oseb je bil drug motiv ali pa ga niso ugotovili. Vrstni red pogostosti teh motivov je približno vsa leta enak.

2. Kriminaliteta kmečkih prebivalcev

V razčlembi kriminalitete za leto 1980 smo opisali, katere vrste kaznivih dejanj so storili obrtniki in gospodinjje. Pokazale so se določene posebnosti med obema skupinama osumljencev. Letos pa bomo na kratko orisali kriminaliteto kmetov. Med osumljenci jih je bilo 511 in so pomenili 1,9 odstotka vseh osumljencev. Osumili

so jih, da so storili ta dejanja: 16 oseb kazniva dejanja iz KZ SFRJ, 494 oseb kazniva dejanja iz KZ SRS in 1 oseba kaznivo dejanje iz carinskega zakona. Kmetje so storili ta dejanja iz KZ SFRJ: 2 osebi sta kupčevali z zlatim denarjem, tujo valuto in devizami, 14 oseb pa je storilo druga kazniva dejanja zoper druge družbene vrednote. Po KZ SRS so obravnavali 142 oseb zaradi kaznivih dejanj zoper življenje in telo, 4 osebe zaradi kaznivih dejanj zoper svoboščine in pravice človeka in občana, 6 oseb zaradi kaznivih dejanj zoper zakonsko zvezo, družino in mladino, 8 oseb zaradi dejanj zoper spolno nedotakljivost in moralo, 1 osebo zaradi kaznivega dejanja zoper človekovo zdravje, 86 oseb zaradi kaznivih dejanj zoper upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva (med njimi je bilo 51 oseb osumljenih gozdnih tatvin), 171 oseb zaradi kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje, 10 oseb zaradi kaznivih dejanj zoper pravni promet, 15 oseb zaradi kaznivih dejanj zoper pravosodje, 16 oseb zaradi kaznivih dejanj zoper javni red in mir in 35 oseb zaradi kaznivih dejanj zoper splošno varnost ljudi in premoženja. Noben kmet ni bil osumljen storitve kaznivih dejanj po drugih poglavjih kazenskih zakonov. Kmetje so pomenili 7,2 odstotka storilcev kaznivih dejanj zoper življenje in telo, 3,2 odstotka storilcev kaznivih dejanj zoper upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva, 1,0 odstotka storilcev kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje, 9,8 odstotka kaznivih dejanj zoper pravosodje in 4,8 odstotka kaznivih dejanj zoper splošno varnost ljudi in premoženja.

3. Kriminaliteta mladoletnikov

Delavci v organih za notranje zadeve v Sloveniji so leta 1981 obravnavali 5273 oseb, ki so bile stare med 14 in 18 let. Ker so precej mladoletnikov obravnavali večkrat za isto ali drugačno kaznivo dejanje, je bilo različnih mladoletnikov 2310. Vsi mladoletniki so pomenili 19,5 odstotka vseh osumljencev, različni mladoletniki pa 13,7 odstotka različnih osumljencev.

Na upravah za notranje zadeve so zapisali toliko mladoletnikov: Celje 493, Koper 220, Kranj 422, Krško 138, Ljubljana mesto 1371, Ljubljana okolica 492, Maribor 1113, Murska Sobotica 210, Nova Gorica 257, Novo mesto 221, Postojna 103, Slovenj Gradec 144 in Trbovlje 89.

Med mladoletniki je bilo 2234 delavcev, 968 vajencev, 1446 dijakov in 625 drugih poklicev.

Mladolletniki so bili osumljeni, da so storili 3935 kaznivih dejanj ali 12,2 odstotka vse kriminalitete.

Posamezne uprave za notranje zadeve so obravnavale tole število kaznivih dejanj, ki so jih storili mladolletniki: Celje 403, Koper 178, Kranj 343, Krško 117, Ljubljana mesto 946, Ljubljana okolica 346, Maribor 817, Murska Sobota 168, Nova Gorica 169, Novo mesto 204, Postojna 69, Slovenj Gradec 108 in Trbovlje 67.

Na vaseh je bilo 1431 teh dejanj, v mestih 2491 dejanj in v drugih krajih Jugoslavije ali na neugotovljenem kraju 13 dejanj.

Ko so storili kaznivo dejanje, je bil pri 2216 dejanjih le po 1 mladolletnik, pri 960 dejanjih po dva storilca ali več, pri 759 dejanjih pa sta bila skupaj mladolletnik in odrasli.

Preglednica 2: Mladolletni osumljeni v Sloveniji 1981. leta po nekaj poglavjih kazenskih zakonov

Kazniva dejanja zoper	Mladolletni osumljeni	
	število	odstotek
— življenje in telo	104	5,3
— svoboščine in pravice človeka in občana	33	10,4
— spolno nedotakljivost in moralo	46	14,6
— čast in dobro ime	5	6,8
— upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva	37	1,4
— družbeno in zasebno premoženje	4802	27,1
— pravni promet	58	8,6
— uradno dolžnost in javna pooblastila	1	1,1
— pravosodje	5	3,3
— javni red in mir	82	11,7
— splošno varnost ljudi in premoženja	26	3,6
— varnost javnega prometa	10	4,9
Skupaj po KZ SRS	5209	20,1
— gospodarstvo in enotnost jugoslov. trga	2	0,8
— uradno dolžnost uradnih oseb v zveznih organih	1	12,5
— druge družbene vrednote	60	9,7
Skupaj po KZ SFRJ	63	6,7
Skupaj drugi zvezni zakoni	1	0,9
Skupaj	5273	19,5

Podrobnejše podatke o mladolletnikih osumljenih vsebuje preglednica 2. V njej so navedena le tista poglavja kazenskih zakonov, kjer so bili mladolletni storilci, sicer poglavje ni navedeno.

Med vsemi osumljeni je bil delež mladolletnikov največji pri kaznivih dejanjih zoper družbeno in zasebno premoženje, kjer je dosegel 27,1 odstotka. To pomeni, da je bistvo mladolletniške kriminalitete prav ogrožanje premoženja. Njihov delež je pomemben še pri kaznivih dejanjih zoper spolno nedotakljivost in moralo in pri kaznivih dejanjih zoper javni red in mir.

4. Kriminaliteta žensk

Med osumljeni je bilo 3258 žensk ali 12,1 odstotka. Podatki o osumljenkah po poglavjih kazenskih zakonov so prikazani v preglednici 3.

Preglednica 3: Osumljenke v Sloveniji leta 1981 po poglavjih kazenskih zakonov

Kazniva dejanja zoper	Osumljeni		
	vsi	ženske	% žensk
— življenje in telo	1 980	204	10,3
— svoboščine in pravice človeka in občana	316	24	7,6
— samoupravljanje	39	8	20,5
— delovno razmerje in socialno varnost	95	5	5,3
— zakonsko zvezo, družino in mladino	149	29	19,5
— spolno nedotakljivost in moralo	316	1	0,3
— čast in dobro ime	74	3	4,1
— človekovo zdravje	19	13	68,4
— upravljanje družbenih sredstev in naravna bogastva	2 705	406	15,0
— družbeno in zasebno premoženje	17 708	2 143	12,1
— pravni promet	677	144	21,2
— uradno dolžnost in javna pooblastila	88	12	13,6
— pravosodje	153	40	26,1
— javni red in mir	699	25	3,5
— splošno varnost ljudi in premoženja	724	55	7,5
— varnost javnega prometa	203	—	—
Skupaj storilci KD iz KZ SRS	25 945	3 112	12,0

Kazniva dejanja zoper	Osumljenci		
	vsi	žen- ske	% žensk
— temelje socialistične samoupravne družbene ureditve in varnosti SFRJ	28	3	10,7
— človečnost in mednarodno pravo	6	—	—
— ugled SFRJ, tuje države in mednarodne organizacije	24	3	12,5
— gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga	253	65	25,6
— uradno dolžnost uradnih oseb v zveznih organih	8	—	—
— varnost zračnega prometa	2	—	—
— druge družbene vrednote	616	67	10,8
Skupaj storilci KD iz KZ SFRJ	937	138	14,7
Skupaj storilci KD iz KZ drugih SR in SAP	30	2	6,6
Skupaj storilci KD po posebnih zveznih zakonih	109	6	5,5
Skupaj	27 021	3 258	12,1

Delež žensk med osumljenimi je bil največji pri kaznivih dejanjih zoper človekovo zdravje, zoper pravosodje, gospodarstvo in enotnost jugoslovanskega trga, zoper pravni promet, zoper samoupravljanje itd. Ženske niso storile 4 vrst kaznivih dejanj. Njihov delež med storilci je bil najmanjši pri kaznivih dejanjih zoper spolno nedotakljivost in moralo, zoper javni red in mir, zoper čast in dobro ime in podobno.

VI. Drugi podatki o kriminaliteti

V tem poglavju bodo prikazani nekateri podatki, ki dopolnjujejo razčlenitev kriminalitete v naši republiki leta 1981.

1. Kriminaliteta, povezana s tujci

Miličniki in kriminalisti so obravnavali 282 kaznivih dejanj, katerih žrtve so bili tuji državljani, ki so bili iz najrazličnejših razlogov pri nas. Tujci so bili žrtve le tistih kaznivih dejanj, ki so določena v KZ SRS. Po številu so bile na prvem mestu tatvine vseh vrst (242 primerov),

15 primerov poškodovanja tuje stvari, 4 dejanja odvzema motornega vozila in podobno. Celotno 271 teh dejanj je bilo na škodo osebnega premoženja tujih gostov.

Posamezne uprave za notranje zadeve so obravnavale toliko kaznivih dejanj, na škodo tujcev: Celje 4, Koper 108, Kranj 53, Krško 5, Ljubljana mesto 54, Ljubljana okolica 3, Maribor 24, Murska Sobota 8, Nova Gorica 11, Novo mesto 3, Postojna 6 in Slovenj Gradec 3, Tubovlje pa ni zapisalo nobenega takega primera.

Tovrstna dejanja so pomenila 0,9 odstotka vseh kaznivih dejanj leta 1981 v Sloveniji.

2. Gmotna škoda, povzročena s kaznivimi dejanji

Delavci v organih za notranje zadeve v svojih zapisih navajajo tudi podatke o gmotni škodi, ki je bila povzročena s kaznivimi dejanji. To so seveda le približni podatki, saj škoda še ni uradno ocenjena. Kljub temu pa so zanimivi podatki, kolikšna škoda je bila povzročena na družbenem in zasebnem premoženju. Podatki torej obsegajo le škodo, ki je bila povzročena s kaznivimi dejanji iz 15. poglavja KZ SRS.

Ocenjena škoda, storjena s kaznivimi dejanji zoper družbeno in zasebno premoženje, je znašala 919 392 223,00 dinarjev. Dosegla je 4,7 odstotka celotnega predračuna SR Slovenije leta 1981 ali 11,0 odstotka ožjega republiškega predračuna.³ Leta 1981 sta se v primerjavi z letom 1980 oba odstotka povečala. Celotna škoda na družbenem premoženju je znašala 743 025 560,00 dinarjev, na zasebnem pa 176 366 663,00 din.

3. Kriminalistična opravila

Pristojni delavci so opravili 3823 ogledov kraja kaznivega dejanja, to je pri 11,8 odstotka vseh dejanj. Preiskovalni sodniki so opravili 75 ogledov, miličniki 1985, kriminalisti 553 in miličniki ter kriminalisti skupaj 1210 ogledov. Poleg tega so delavci v organih za notranje zadeve sodelovali še pri 714 ogledih, ki so jih vodili preiskovalni sodniki.

Pri 1092 kaznivih dejanjih so bili na kraju samem najdeni sledovi. Bilo je 482 prstnih sledov, 248 sledov obutve in drugih delov telesa, 137 sledov orodja, 104 sledovi krvi, dlak in vlaken in podobno. Največkrat so našli sledove pri

³ Zakon o proračunu...

vlomnih tatvinah (v 849 primerih), pri umorih (45), pri navadnih tatvinah (33), pri posilstvih (11) in podobno.

4. Raziskava kaznivih dejanj iz prejšnjih let

Miličnikom in kriminalistom je uspelo raziskati 310 kaznivih dejanj, ki so bila storjena v prejšnjih letih in njihov storilec ni bil znan. Med temi dejanji je bilo 122 primerov različnih tatvin, 156 vlomov, 11 odvzemov (motornih vozil), 2 ropa, 2 umora, 5 primerov poškodovanja tuje lastnine, 4 požigi, 2 goljufiji in tako dalje.

5. Kazniva dejanja otrok

V dosedanji vsebini te razčlenitve kriminala v Sloveniji leta 1981 nismo upoštevali kaznivih dejanj, ki so jih bili osumljeni otroci. Na koncu

Uporabljena literatura

1. Mesečni statistični pregled SR Slovenije, Zavod SRS za statistiko, Ljubljana, 1, 1982.
2. Popit, Ilija: Podatki šele 1982, Delo, 30. 4. 1981, str. 2.
3. Statistični podatki o kriminaliteti v letu 1981, RSNZ SRS, Ljubljana 1982, 245 strani.
4. Zakon o proračunu SR Slovenije za leto 1981, Uradni list SRS, št. 33/80.

UDC 343.3/7:312.7(497.12)»1981«

Crime in Slovenia in 1981

Čelik, Pavle, M. A., Head of Police Cadets Training Center, Tacen

In 1981 the law enforcement agencies reported to the public prosecutor offices of SR Slovenija 32,375 criminal offences which is 3,377 offences more than in the previous year and represents an 11.6% increase in crime. In the same period, the number of inhabitants increased by 0.9%. So 1688 criminal offences were committed per 100,000 inhabitants, which represents the highest crime figure in the last three decades.

General crime is represented by 29,607 criminal offences, economic crime by 2,691 offences and po-

ne bo odveč, če v nekaj stavkih prikažemo tudi to področje.

Zapisanih je bilo 592 kaznivih dejanj, ki so jih storili otroci. Vsa so bila iz KZ SRS. Bilo je 561 dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje, 11 dejanj zoper splošno varnost ljudi in premoženja, 10 dejanj zoper življenje in telo ter 10 drugih dejanj.

Posamezne uprave za notranje zadeve so obravnavale tole število kaznivih dejanj, ki so jih storili otroci: Celje 83, Koper 9, Kranj 33, Krško 5, Ljubljana mesto 63, Ljubljana okolica 55, Maribor 164, Murska Sobota 71, Nova Gorica 29, Novo mesto 22, Postojna 11, Slovenj Gradec 28 in Trbovlje 19.

Med občinami je bilo največ teh kaznivih dejanj v Mariboru (92), Ptuj (92), in Celju (41), najmanj pa v občinah Brežice, Vrhnika, Tolmin, Sežana, Škofja Loka in Tržič, ki so vse zapisale po 1 tako dejanje. V 7 občinah pa niso zapisali nobenega takega primera.

litical crime by 77 offences. In the category of general crime there were 24,570 offences against social and private property representing 75.9% of all crime committed in our republic.

10,956 criminal offences or 33.8% of total crime remained uncleared by the police.

27,021 persons were found suspect which is 1,390 suspects more than in the previous year or 5.4% more. Among them were 5,273 juveniles or 19.5% of all suspects and 3,258 females or 12.1% of suspects.